

Ρατσισμός είναι η αντίληψη που υποστηρίζει την ανωτερότητα μιας φυλής και αποβλέπει στη διατήρηση της «καθαρότητάς» της και στη κυριαρχία της έναντι των υπολοίπων. Δηλαδή ρατσισμός είναι να θεωρούμε κάποια άλλη ομάδα ανθρώπων ως κατώτερη ή ακόμη και άξια περιφρόνησης, λόγω της φυλετικής ή εθνικής της καταγωγής.

Ο σύγχρονος ρατσισμός όμως δεν περιορίζεται μόνο στις φυλετικές διακρίσεις. Έτσι εκτός από το φυλετικό ρατσισμό υπάρχει:

- Ο κοινωνικός ρατσισμός, δηλαδή η εχθρική συμπεριφορά απέναντι σε ορισμένες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι μετανάστες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι πρώην φυλακισμένοι, οι φορείς του AIDS, οι ομοφυλόφιλοι, οι ναρκομανείς, και άλλες κοινωνικές ομάδες.
- Ο εθνικός ρατσισμός, δηλαδή η αντίληψη ότι ένα έθνος είναι ανώτερο από τα άλλα.
- Ο θρησκευτικός ρατσισμός, δηλαδή η αντίληψη ότι μία θρησκεία είναι η μόνη αληθινή και πρέπει να επικρατήσει έναντι των υπολοίπων.
- Ο ρατσισμός των αναπτυγμένων κρατών σε βάρος υπανάπτυκτων, όπως ο ρατσισμός σε βάρος των χωρών του τρίτου κόσμου.
- Ο ρατσισμός κατά του γυναικείου φύλου, δηλαδή οι εμφανείς ή άτυπες διακρίσεις κατά των γυναικών, που είναι γνωστός ως σεξισμός.

ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Τα αίτια του ρατσισμού είναι ποικίλα και λίγο πολύ γνωστά από το παρελθόν καθώς η ανθρωπότητα δεν παραδειγματίστηκε από εμπειρίες τους παρελθόντος και ο ρατσισμός αναβιώνει. Η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας και η πνευματική φτώχεια είναι ένα από τα σημαντικότερα αίτια του φαινομένου αυτού. Από τη στιγμή που τα άτομα δεν διδάσκονται την αξία της ισότητας, της δικαιοσύνης, της ειρήνης, του σεβασμού είναι εύκολο να παρασυρθούν από ρατσιστικές αντιλήψεις. Παράλληλα το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο περιορίζει τους ορίζοντες των ανθρώπων και αδρανοποιεί τη σκέψη τους με αποτέλεσμα να χειραγωγούνται εύκολα και να υιοθετούν άκριτα κάθε είδους στερεότυπα. Η κρίση των αξιών, όπως η ανηθικότητα, ο ανταγωνισμός, η γενικότερη αμφισβήτηση των ανθρωπιστικών ιδανικών καλλιεργούν το μίσος στις ψυχές των ανθρώπων που πυροδοτεί τις μεταξύ τους σχέσεις. Τα συμπλέγματα ανωτερότητας ή κατωτερότητας που φέρουν τα άτομα ή και ολόκληροι λαοί καλλιεργούν επίσης το φθόνο και το μίσος. Επιπλέον δημιουργούν την αίσθηση της υπεροχής και την επιθυμία της κυριαρχίας έναντι των άλλων. Τα οικονομικά συμφέροντα είναι άλλη μία σημαντική αιτία, όπως για παράδειγμα ο φυλετικός ρατσισμός κατά των μαύρων είναι ένα ιδεολόγημα που δημιουργήθηκε για να δικαιολογήσει την εκμετάλλευση των λαών της Αφρικής από τους λευκούς. Οι κάθε είδους πολιτικές σκοπιμότητες όπως οι επεκτατικές βλέψεις μιας χώρας σε βάρος άλλης ή η έντεχνη μετάθεση των ευθυνών για την ύπαρξη σοβαρών οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων σε συγκεκριμένες ομάδες. Για παράδειγμα οι μετανάστες κατηγορούνται συνήθως σε μια χώρα για την όξυνση της ανεργίας ή την έξαρση της βίας, ενώ αποκρύπτεται η ανικανότητα

της πολιτικής ηγεσίας να δώσει λύσεις. Ο φανατισμός, θρησκευτικός ή εθνικός, που υποκινείται επίσης από ποικίλες σκοπιμότητες, οικονομικές ή πολιτικές. Τέλος οι τραυματικές εμπειρίες του παρελθόντος που στηρίζονται στις μακράιωνες διαμάχες ανάμεσα σε κάποιους λαούς.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Ο ρατσισμός σήμερα εκδηλώνεται ποικιλοτρόπως και προσβάλει ανεπανόρθωτα σχεδόν σχέσεις ατόμων, ομάδων, λαών. Προκαλούνται φαινόμενα περιθωριοποίησης, άγονες αντιπαραθέσεις, και καταργούνται τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Ευδοκιμούν ο πόλεμος αντί της ειρηνικής συνύπαρξης, η βία αντί της γαλήνης, η ξενοφοβία αντί της γόνιμης αλληλεπίδρασης των λαών. Ο ρατσισμός εγκυμονεί απρόβλεπτους κινδύνους για μια κοινωνία, για ένα έθνος, επειδή οι έντονες διακρίσεις μπορεί να οδηγήσουν σε εκμετάλλευση κοινωνικών ομάδων, σε διχασμό και αναταραχές. Κατά αυτόν τον τρόπο ο ρατσισμός μεταθέτει τις ευθύνες για την εκμετάλλευση και τις γνωστές συνέπειές της, τη φτώχεια, την ανεργία, το βιολογικό αφανισμό, τις ανταγωνιστικές ανθρώπινες σχέσεις, την ανισότητα, τη καταπάτηση των φυσικών δικαιωμάτων του ανθρώπου, από τους κύριους υπεύθυνους δηλαδή τις λίγες ισχυρές χώρες ή τις ολιγάριθμες ισχυρές κοινωνικές ομάδες, στα πιο ανίσχυρα θύματά τους, τις χώρες του τρίτου κόσμου, τις φυλετικές και εθνικές μειονότητες, τις οικονομικά και κοινωνικά περιθωριο-ποιημένες ομάδες. Δεν είναι, μάλιστα σπάνιο το φαινόμενο άνθρωποι που υφίστανται το ρατσισμό να γίνονται εξιλαστήρια θύματα, όταν «προκύπτει η ανάγκη» να αποπροσανατολιστεί η κοινή γνώμη και να εκτονωθεί η δυσαρέσκεια της για άλλα ουσιώδη, υπαρκτά κοινωνικά προβλήματα. Χειρότερη βέβαια απ' όλα αυτά είναι η προοπτική να ζήσουν οι άνθρωποι σε έναν κόσμο όπου κάποιοι από αυτούς θα νιώσουν το κοινωνικό ρατσισμό να στρέφεται εναντίον τους. Το πρόβλημα, συνεπώς, τους αφορά όλους άμεσα και πρέπει να συνειδητοποιήσουν τη σοβαρότητά του και να εναντιωθούν σθεναρά.